

На основу члана 79. став 5. Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, бр. 111/09 и 92/11),

Министар унутрашњих послова доноси

ПРАВИЛНИК
о начину израде и садржају плана заштите од удеса
"Службени гласник РС", број 82 од 22. августа 2012.

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником ближе се прописује начин израде и садржај плана заштите од удеса привредног друштва и другог правног лица.

План заштите од удеса

Члан 2.

План заштите од удеса, сагласно Закону о ванредним ситуацијама, обухвата:

- 1) организацију и поступке обавештавања, активирања органа и структура за реаговање у случају удеса, процену настале ситуације и доношење одлука;
- 2) мере за смањење ризика за запослене на ризичним радним местима захваћеним удесом;
- 3) организацију за рано упозорење и обавештавање о удесу надлежних органа Републике и јединица локалне самоуправе и, преко њих, становништва, као и сопствене мере пружања помоћи при спровођењу планова заштите по којима поступају ти органи;
- 4) организацију рада органа и запослених у спровођењу мера заштите и спасавања људи и заштити животне средине у случају удеса;
- 5) организацију информисања јавности;
- 6) организацију наставка рада и опоравка од удеса.

План заштите од удеса израђује се у складу са овим правилником и Методологијом за израду плана заштите од удеса, која је одштампана уз овај правилник (Прилог 1) и чини његов саставни део.

Значење појединих израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) опасност** дефинише својство опасних материја или скуп одређених околности у вези са опасним материјама, које могу проузроковати штету по здравље људи и животну средину;
- 2) опасна активност** дефинише сваку делатност везану уз неку опасну материју, укључујући употребу, складиштење, производњу, превоз, утовар, истовар и комбинацију ових активности;
- 3) превенција удеса** дефинише мере и поступке на нивоу постројења, комплекса и шире заједнице, које имају за циљ спречавање настанка удеса, смањивање вероватноће настанка удеса и минимизирање последица;
- 4) повредиви објекат** дефинише место на којем људи живе, раде, окупљају се или бораве; стамбени објекти, школе, вртићи, тржни центри, управне зграде, индустријски објекти, игралишта, паркиралишта, рекреативне површине, паркови, спортски терени, реке, језера, плаже као и природна добра;
- 5) привредно друштво и друго правно лице** дефинише правни субјекат који поседује, користи, управља, контролише или надгледа постројење у коме се одвијају активности са опасним материјама, као и субјекат који поседује објекат угрожен са аспекта терористичких напада;
- 6) безбедносна зона** дефинише простор у коме опасне материје, као и емитована енергија ослобођена у току удеса, нису у концентрацијама дефинисаним као концентрација од значаја (КОЗ), односно чије вредности немају штетне ефекте за људе, животиње, животну средину, материјална и културна добра;
- 7) комплекс привредног друштва и другог правног лица** дефинише територију – простор, под надзором правног субјекта, на којој су опасне материје присутне у једном или више постројења укључујући заједничку или припадајућу инфраструктуру;
- 8) постројење** дефинише техничку целину (грађевинске објекте, уређаје, опрему, инсталације, транспортна средства, складишне објекте) у којој се производе, користе или складиште опасне материје или се њима рукује (истоварају, утоварају, превозе);
- 9) радни век постројења** дефинише период експлоатације постројења, при прописаним условима рада и одржавања, а који је пројектован документацијом за изградњу или реконструкцију.

Структура Плана заштите од удеса

Члан 4.

Структура Плана заштите од удеса је следећа:

- 1) процена опасности;

2) мере одговора на удес;

(1) активирање органа и структура за реаговање у случају удеса,

(2) мере заштите и спасавања,

(3) мере отклањања последица удеса;

3) информисање јавности.

Саставни делови Плана заштите од удеса су: графички део плана, пратећа документа и евиденција о удесима.

Процена опасности

Члан 5.

Процена опасности израђује се ради сагледавања угрожености живота, здравља људи и повредивости објеката и животне средине од последица удеса изазваним активностима са опасним материјама и са аспекта терористичких активности, и садржи:

1) опште податке о привредном друштву и другом правном лицу;

2) идентификацију опасности;

3) мере превенције;

4) снаге и средства.

Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу

Члан 6.

Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу и објекту обухватају:

1) опште податке (назив, седиште, адресу и др.);

2) податке о одговорном лицу;

3) податке о опасним материјама;

4) особине опасних материја које настају у удес;

5) попис опасних материја;

6) примењене технологије;

7) податке о карактеристикама постројења, уређаја и опреме;

8) податке о карактеристикама објеката, уређаја и опреме са аспекта осетљивости од терористичких активности;

9) карактеристике локације и окружења.

Општи подаци из става 1. тачка 1) овог члана уносе се у Образац 1, а попис опасних материја из става 1. тачке 4) овог члана у Образац 2, који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 7.

У поступку израде Плана заштите од удеса, идентификација опасности врши се тако што се утврђује могући развој догађаја – сценарио удеса, анализа повредивости и ниво удеса.

Приказ могућег развоја догађаја

Члан 8.

Приказ могућег развоја догађаја – сценарија удеса обухвата сагледавање настанка удеса на основу података добијених у поступку идентификације.

У Плану заштите од удеса обрађује се сценарио најгорег могућег удеса који може имати највеће последице по људе и животну средину.

Анализа повредивости

Члан 9.

Анализа повредивости обухвата идентификацију повредивих објеката унутар локације постројења – објекта, број радника у објекту – постројењу, односно комплексу, изван локације комплекса повредивих објеката (вртићи, школе, болнице, стамбени објекти, спортске дворане – терени и др.), ван локације постројења – објеката (на удаљености од 1000m), број људи изван објекта – постројења, односно комплекса, природне вредности окружења (заштићена природна добра и ресурсе, материјална и културна добра).

Добијени подаци из става 1. овог члана уносе се у карте одговарајућих размера и приказују видљивим знацима који у легенди имају јасно објашњење.

Нивои удеса

Члан 10.

На основу сценарија удеса и анализе повредивости, удес се изражава у пет нивоа: I, II, III, IV и V ниво удеса.

Мере превенције

Члан 11.

Мере превенције утврђују се у поступку процене опасности од удеса, предузимају се ради спречавања настанка удеса или смањења вероватноће настанка удеса, с циљем умањења последица насталог удеса.

Снаге и средства

Члан 12.

Снаге и средства обухватају: расположиве људске ресурсе (структура, опремљеност и обученост) и расположиве материјалне ресурсе за заштиту и спасавање (врста, количина, исправност и др.).

Проценом снага и средстава сагледавају се потребе и капацитети за умањење и отклањање последица удеса.

Мере одговора на удес

Члан 13.

Мере одговора на удес предузимају се ради планирања и спровођења мера, радњи и поступака привредног друштва и другог правног лица ради реаговања на удес.

Мере одговора на удес обухватају:

- 1) активирање органа, структура и снага за реаговање у случају удеса;
- 2) мере заштите и спасавања;
- 3) мере отклањања последица удеса.

Активирање органа и структура за реаговање

Члан 14.

Активирање органа, структура и снага за реаговање у случају удеса обухвата процену настале опасности, активирање људских ресурса, начин извештавања, одговорна лица, рокове извршења и употребу материјалних средстава.

Мере заштите и спасавања и мере отклањања последица од удеса

Члан 15.

Мерама заштите и спасавања и мерама отклањања последица удеса, дефинишу се: организација руковођења, спровођење мера заштите и спасавања, безбедносне мере, организација саобраћајног обезбеђења, заштита објеката – критичне инфраструктуре, начин извештавања, санирање простора, стварање услова за нормализацију рада и живота, обнављање животне средине, праћење постудесне ситуације, одговорна лица и рокови извршења.

Информисање јавности

Члан 16.

Информисање јавности обухвата начин и поступке упознавања са врстом настале опасности, системом управљања ванредном ситуацијом и мерама заштите и спасавања од последица удеса.

Усклађивање планова

Члан 17.

Планови заштите од удеса привредног друштва и другог правног лица, сагласно закону који уређује ванредне ситуације, усклађују се са Планом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама надлежних органа јединица локалне самоуправе, органа аутономне покрајине и органа Републике Србије.

Израда и овера плана заштите од удеса

Члан 18.

План заштите од удеса је документ који привредно друштво и друго правно лице израђује, потписује и оверава печатом у два штампана примерка и један примерак у електронској форми.

План заштите од удеса потребно је да буде потписан и оверен и од стране другог правног лица или привредног друштва које је израдило тај документ.

Ступање на снагу

Члан 19.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ПРИЛОГ 1.

МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ЗАШТИТЕ ОД УДЕСА

Опште одредбе

Методологија разрађује садржај Плана заштите од удеса, и то: процену опасности, мере одговора на удес, односно активирање органа и структура за реаговање у случају удеса, мере заштите и спасавања, мере отклањања последица удеса, као и информисање јавности и извештај о удесу.

Методологија садржи поступке и методе процене опасности од удеса у коме су присутне опасне материје у производњи, складиштењу и промету као и ефекти и последице терористичких активности (у даљем тексту процена опасности).

Процена опасности израђује се на основу прописа и стандарда који одређују ову област – делатности, техничко-технолошке документације, процедура производних и других процеса, података о мерењима, података испитивања, атеста, података о одржавању, података о локацији и окружењу, као и планова просторног уређења индустријског комплекса.

Планом заштите од удеса дефинише се организација рада и запослених и разрађују задаци привредног друштва и другог правног лица која се баве: производњом, складиштењем и прометом опасних материја као и угрожених са аспекта терористичких активности, у спровођењу мера заштите и спасавања људи, животиња, животне средине, материјалних и културних добара на отклањању последица од удеса.

План заштите од удеса израђује привредно друштво и друго правно лице у складу са чланом 2. Правилника о начину израде и садржају Плана заштите од удеса, овом методологијом и Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама и објектима на основу којих се израђује План заштите од удеса.

План заштите од удеса се редовно ажурира и по потреби дорађује новим решењима и информацијама које својим садржајем унапређују ефикасност реаговања у случају удеса.

Привредно друштво и друго правно лице именује руководиоца и чланове тима за израду плана заштите од удеса, који се састоји од стручњака из привредног друштва и другог правног лица и стручњака из своје области ван привредног друштва и другог правног лица. Руководилац тима поседује знање за идентификацију опасности као и способност да руководи тимом за израду плана заштите.

Тим стручњака из привредног друштва и другог правног лица сачињавају: лица која воде или су одговорна за производни процес, складиштење, руковање, промет, безбедност и здравље на раду и безбедност објеката, заштиту животне средине, заштиту од пожара, заштиту на раду, као и друга стручна лица која се баве пројектовањем, процесним инжењерством, мерно-регулационом техником, одржавањем или другом делатношћу која је усмерена на стварање услова за безбедно одвијање технолошког процеса у привредном друштву и другом правном лицу.

Стручњаци из своје области ван привредног друштва и другог правног лица ангажују се из техничко-технолошких и безбедносних области, са знањима и способностима за: идентификацију опасности и анализу безбедности система.

План заштите од удеса доноси руководиоца привредног друштва и другог правног лица у складу са важећом законском регулативом.

Носиоци израде Плана заштите од удеса својим актом дефинишу безбедносне мере руковања планом.

План заштите се израђује на основу прописа и стандарда који уређују ову област, делатности, техничко-технолошке документације, производних, прометних, транспортних и безбедносних процедура, података о мерењима и испитивањима, одржавању објеката и саобраћајница, локацији и окружењу, атеста и планова просторног уређења комплекса.

Провера употребе Плана заштите од удеса се спроводи обуком и вежбом извршилаца.

Увод

Увод садржи податке о мултидисциплинарном стручном тиму који је учествовао у изради плана заштите.

Увод садржи и информације о техничкој и другој документацији коју је привредно друштво и друго правно лице користило за израду плана заштите.

Поред горе наведеног, у уводу се дају информације о поседовању сагласности и мишљења надлежних органа и организација као што су доказ о сагласности на техничку и планску документацију из области заштите од пожара и заштите животне средине.

Циљеви и принципи привредног друштва и другог правног лица ради управљања ризиком од удеса садрже:

- 1) информације о статусу привредног друштва и другог правног лица са становишта управљања ризиком од удеса;
- 2) циљеве и принципе спречавања удеса и смањивања штете за људе, животиње, материјална и културна добра и животну средину;
- 3) информације о активностима и мерама за реализацију дефинисаних циљева и рада, у складу са дефинисаним принципима и обавезу да ће привредно друштво и друго правно лице са организацијом рада, системом вођења и управљања, као и финансијским средствима осигурати достизање циљева у пракси, а тиме и високи степен заштите од удеса.

СТРУКТУРА ПЛАНА ЗАШТИТЕ ОД УДЕСА

Структура Плана заштите од удеса је следећа:

- 1) процена опасности;
- 2) мере одговора на удес;
- (1) активирање органа и структура за реаговање у случају удеса,

- (2) мере заштите и спасавања,
- (3) мере отклањања последица од удеса,
- 3) информисање јавности.

1) Процена опасности садржи:

- (1) опште податке о привредном друштву и другом правном лицу;
- (2) идентификацију опасности;
- (3) мере превенције;
- (4) снаге и средства.

(1) Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу и објекту обухватају:

Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу реализују се кроз прикупљање података и обухватају:

- назив и седиште правног лица,
- податке о одговорном лицу,
- податке о опасним материјама,
- особине опасних материја које настају у удесу,
- попис опасних материја,
- примењене технологије,
- податке о карактеристикама постројења, уређаја и опреме,
- податке о карактеристикама објеката, уређаја и опреме са аспекта осетљивости од терористичких активности и
- карактеристике локације и окружења.

Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу

Информација о привредном друштву и другом правном лицу садржи:

- опште податке (седиште – постројење, адреса, одговорно лице, општи подаци из Агенције за привредне регистре),
- податке о делатности, посебно са аспекта одвијања опасних активности,
- податке о намени и капацитету објекта (за објекте са аспекта терористичких активности),
- податке о структури, броју запослених, укупно и по технолошким целинама, организациона шема привредног друштва и другог правног лица,
- податке о пројектној документацији (технолошка, електро инсталација и опрема, елаборат заштите од пожара, безбедносним системима и др.),
- податке о удесима у претходном периоду код носиоца процене опасности на истим или сличним постројењима и објектима.

Подаци о опасним материјама

Прикупљају се подаци о опасним материјама које су у употреби, преради, складиштењу и одлагању а који су од значаја за процену:

- физичко-хемијске, токсиколошке и еко-токсиколошке особине за сваку од пописаних материја и опис њихових могућих штетних утицаја на живот и здравље људи и животну средину у случају удеса (безбедносни лист – SDS),
- граничне вредности изложености људи: максимално дозвољене концентрације у радној средини (МДК), граничне вредности емисије (ГВЕ), граничне вредности имисије (ГВИ) и концентрације које немају акутна штетна дејства (ИДЛХ).

Особине опасних материја које настају у удесу

За опасне материје које настају у току удеса као продукти експлозије, сагоревања, разградње и као продукти међусобног реаговања материја у удесу дефинисати:

- начин и услове настанка,
- количине које настају,
- физичко-хемијске, токсиколошке и еко-токсиколошке особине и могући утицај на живот и здравље људи и животну средину.

Попис опасних материја

Попис опасних материја врши се у складу са Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се дефинишу обавезе израде плана заштите од удеса.

У складу са Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се одређује обавеза израде Плана заштите од удеса потребно је приказати опасне материје које се налазе у привредном друштву и другом правном лицу.

У случајевима коришћења трговачких назива за материје које се јављају као смеше, потребно је дати њихов састав укључујући садржај активне материје.

Подаци о примењеној технологији

У овој фази прикупљају се подаци:

- технолошке целине – јединице за производњу, типови производње, складишта и начини интерног транспорта,

– дијаграм тока процеса: опис и графички приказ хемијско-технолошких операција процеса производње од припреме улазних сировина до готовог производа,

– максимални планирани и просечни капацитети: планирана производња (изражена у јединицама производа), и просечна количина у складиштењу,

– граничне вредности температуре, притиска и састава: подаци о свим вредностима повишених или снижених температура у процесу производње, критичне температуре, критични притисци, граничне вредности удела одређених материја у растворима или смешама.

НАПОМЕНА: Подаци о примењеној технологији прикупљају се и користе у мери која је од значаја за дефинисање сценарија.

Подаци о карактеристикама постројења, уређаја и опреме

Подаци се односе на:

– тип и намену опреме,

– систем одушно-сигурносних вентила, проветравање међукомора карактеристике судова под притиском и судова који могу да дођу у стање повишеног притиска ослобађањем гасова, дилатацијом материјала, загревањем и карактеристике одушно-сигурносних вентила, система за проветравање и вентилацију,

– систем детекције и дојаве од пожара и експлозије.

Напомена: Довољно је приложити сагласност од надлежне службе из области заштите од пожара.

НАПОМЕНА: Подаци о карактеристикама постројења, уређаја и опреме, прикупљају се и користе само у обиму који је од значаја за израду сценарија настанка удеса, а прикупљају се на основу постојеће техничке документације.

Подаци о карактеристикама објеката, уређаја и опреме са аспекта осетљивости од терористичких активности

Тип и намена објекта за: просветне, здравствене, државне институције, електро енергетска постројења, културно спортске манифестације, тржне центре, производња и складиштење воде и хране, транспорт робе и превоз путника.

– Материјал: врста од којих је израђен објекат, опрема (метали, легуре, пластичне масе),

– цевоводи за транспорт енергената,

– систем одушка, судова који могу да дођу у стање повишеног притиска ослобађањем гасова, загревањем и карактеристике одушних вентила, система за прозрачивање и вентилацију,

– систем детекције и дојаве од пожара и експлозије.

Напомена: довољно је приложити сагласност од надлежне службе из области заштите од пожара.

НАПОМЕНА: Подаци о карактеристикама, објеката, уређаја и опреме са аспекта осетљивости од терористичког напада прикупљају се и користе у обиму који је од значаја за израду сценарија настанка удеса, а прикупљају се на основу постојеће техничке документације.

Подаци о карактеристикама локације и окружења

Прикупљање података о локацији одвијања опасних активности и окружењу треба да омогући сагледавање:

– просторног распореда објеката: производни, складишни (сиrovина – репроматеријал и готови производи и отпад), енергетска постројења, пратећи објекти (управни, функционални, одмор и исхрана радника),

– транспортних путева унутар локације привредног друштва и другог правног лица,

– физичких карактеристика локације и окружења на којој се одвијају опасне активности (природна орографија и ресурси, изграђене вредности),

– повредивих објеката (просветне, здравствене, државне институције, електро енергетска постројења, културно спортске манифестације, тржни центри, производња и складиштење воде и хране, транспорт робе и превоз путника,

– општих климатских услова ширег подручја и микроклиматских услова комплекса на коме се одвијају опасне активности.

(2) Идентификација опасности

Идентификација опасности обухвата идентификацију објеката и критичних тачака, односно места у процесу или на постројењу која представљају најслабије тачке или могуће изворе опасности са аспекта настајања удеса. У оквиру идентификације се посебно анализира људски фактор као могући узрок удеса.

Идентификацијом критичних тачака у објекту проверавају се прилази, улази, излази, паркинзи, пратеће просторије – котларница, расхладни и електроенергетски системи и инфраструктура, водоводна и канализациона мрежа и др.

Идентификацијом критичних тачака у објекту проверавају се сви поступци одвијања технолошког процеса и сви делови постројења, уређаја, средстава транспорта и опреме, уочавају се и дефинишу критична места на постројењима, уређајима, опреми и интерној саобраћајној инфраструктури, као и узроци који могу да изазову поремећаје или отказе који доводе до удеса, а обухвата анализу:

– стања саобраћајних средстава и инфраструктуре унутар привредног друштва и другог правног лица (техничка исправност путева и пруга),

– специфичности и недостатке у фази припреме и коришћења објекта са аспекта његове намене,

– техничко-технолошких специфичности и недостатака у производњи и складиштењу,

– специфичности физичко-хемијских особина опасних материја,

– могућих отказа компоненти и материјала услед дотрајалости опреме и прекида снабдевања енергентима,

– спољашњих извора опасности (екстремних температура, ветра, падавина, поплава, пожара, земљотреса и клизишта), терористичких активности и активности привредног друштва и других правних лица у окружењу и

– анализу претходних удеса (узроке и недостатке који су довели до настанка удеса).

Идентификацијом опасности разрађује се приказ могућег развоја догађаја – сценарио, анализа повредивости и ниво удеса

Приказ могућег развоја догађаја – сценарио

Приказ могућег развоја догађаја – сценарио обухвата сагледавање могућег узрока, обима и насталих последица по живот и здравље људи, животиња, животну средину, материјална и културна добра и др. Сценарио мора да одговара сложености и намене објекта, постројења, сложености и опасности производних процеса, степену опасних активности привредног друштва и другог правног лица и могућим последицама.

Сценарио треба изабрати на основу идентификованих критичних тачака у објекту и особина опасних материја, као и ефеката који могу настати (експлозија, пожар, испуштање и ширење гасова, пара, течности, аеросола и прашине, продирање и распрострањања опасних материја у земљиште, површинске и подземне воде).

Обрадити сценарио најгорег могућег обима удеса који има највеће последице по људе, животиње, животну средину, материјална и културна добра.

За приказ могућег развоја догађаја могу се користити следеће методе:

- анализа могућих отказа делова опреме и уређаја или система у целини (хлађење, загревање, контрола процеса, електроенергетског система, инсталација и безбедносних система, транспорт опасних материја и сл.) и развоја догађаја;
- анализа развоја догађаја (анализа стабла догађаја) од узрока удеса (иницијалног догађаја) до главног догађаја;
- анализа стабла грешака од главног догађаја до његовог узрока (иницијалног догађаја) и
- комбинована метода која се заснива на комбиновању напред наведених метода.

Анализа повредивости

У анализи повредивости треба идентификовати и навести:

- укупан број радника у постројењу или комплексу,
- радна места и број радника који се налазе на непосредном извршењу послова у постројењу односно комплексу, као и број људи који се могу затећи у постројењу – објекту, у предвиђеним зонама удеса (неопходно је распоред радника приказати графички на ситуационом плану постројења, односно објекта, односно комплекса),
- број људи изван комплекса – објекта на удаљености 1000 метара од истих.

Неопходно је утврдити и навести број људи изван комплекса – објекта, који могу бити изложени утицају удеса: у стамбеним објектима (спратност, број становника у њима, густина становања, удаљеност од места могућег удеса и др.).

Обавезно се анализирају и наводе повредиве групе у оквиру предшколских установа, школа, здравствених установа, јавних објеката и др.

Потребно је идентификовати и објекте у којима је у одређеним деловима дана повећано присуство људи као што су: пословни објекти, тржни центри, спортски и рекреативни простори и други објекти.

Повредиве објекте је потребно приказати графички на одговарајућој карти или ситуационом плану.

Идентификација осталих објеката

Идентификација повредивих објеката обухвата и приказ грађевинских објеката, природних и културних добара који трпе последице због пожара, рушења и контаминације: производни, пратећи и помоћни објекти на комплексу и изван њега; инфраструктурни и други објекти; објекти пољопривреде; флора и фауна; заштићена културна добра; заштићена природна добра; површинске и подземне воде; објекти који су од значаја за домино ефекат (складишта, производна постројења опасних материја у оквиру и ван комплекса) и др.

Одређивање могућег нивоа удеса

Могући ниво удеса одређује се на основу предвиђеног сценарија и анализе повредивости, а изражава се као **I, II, III, IV** или **V** ниво удеса:

I ниво удеса – (објекта постројења) – негативне последице удеса су ограничене на део објекта – постројења или цео објекат – постројење на комплексу привредног друштва и другог правног лица и не очекују се негативне последице у околини,

II ниво удеса – (објекта, постројења и комплекса) – негативне последице удеса могу захватити део објекта – постројења или цео комплекс привредног друштва и другог правног лица и не очекују се негативне последице у околини изван комплекса,

III ниво удеса – (ниво јединице локалне самоуправе) – негативне последице удеса могу се пренети изван граница опасног објекта – постројења и комплекса привредног друштва и другог правног лица и очекују се последице на делу или целој територији јединице локалне самоуправе, односно града,

IV ниво удеса – (национални ниво) – негативне последице удеса на објекту – постројењу и комплексу привредног друштва и другог правног лица, могу се проширити на део територије и целу територију Републике Србије,

V ниво удеса – (међународни ниво) – негативне последице удеса на објекту – постројењу и комплексу привредног друштва и другог правног лица, могу се проширити ван територије Републике Србије.

(3) Мере превенције

Мере превенције се предузимају ради спречавања или смањења вероватноће настанка удеса као и умањења последица од истог.

Мере превенције чине:

- мере које су предвиђене и/или реализоване просторним планирањем, пројектовањем и изградњом објекта постројења – комплекса,
- мере које су предвиђене и/или реализоване избором технологије производње, технолошке опреме, опреме за управљање процесима и друге техничке опреме, а које обезбеђују већи степен заштите животне средине и мањи ризик од удеса,

- мере које су предвиђене избором техничко-технолошких решења које обезбеђују безбеднији транспорт опасних материја,
- мере које обезбеђују квалитетно и правовремено одржавање техничко-технолошког нивоа објекта – постројења, нивоа знања и нивоа радне и технолошке дисциплине и
- мере које су предвиђене за одржавање комуникационих путева и пролаза у објектима, постројењима и погонима,
- мере које су предвиђене у систему безбедности: надзор, управљање системима безбедности и заштите, детекција и идентификација опасности,
- мере које су предвиђене организацијом оспособљавања и опремања људских капацитета за реаговање у случају удеса,
- мере које су предвиђене изградом и провером планске документације за реаговање у случају удеса.

(4) Снаге и средства за заштиту и спасавање, умањење и отклањање последица од удеса

У овом делу се врши сагледавање снага и средстава, њихови капацитети и потребе за спровођење мера заштите и спасавања, умањење и отклањање последица од удеса, а обухвата:

– **расположиве људске ресурсе**

Сагледати постојећу и дефинисати потребну структуру људства, њихову обученост и опремљеност за спровођење мера заштите и спасавања, отклањања последица од удеса и организацију наставка рада и опоравка;

– **расположива материјална средства и опрема за заштиту и спасавање**

Сагледати постојеће стање расположивих и потребних материјалних средстава и опреме за заштиту и спасавање (количину, врсту и исправност) као и организацију наставка рада и опоравка;

– **процену људских ресурса и материјалних средстава у функцији испомаћи**

Дефинисати потребне људске и материјалне ресурсе која су планирана као испомаћ за спровођење мера заштите и спасавања, умањење и уклањање последица од удеса (навести тачне називе субјеката, органа, јавних институција и др.).

2) Мере одговора на удес обухватају:

(1) активирање органа и структура за реаговање у случају удеса – дефинише поступке и мере којим се разрађују активности и поступци органа и организација (људских и материјалних ресурса), њихово довођење у стање спремности за извршавање задатака заштите и спасавања;

(2) мере заштите и спасавања – дефинишу поступке и мере које се предузимају са циљем умањења ефеката и последица од удеса;

(3) мере отклањања последица – имају за циљ санирање последица, организацију постудесног мониторинга, опоравка и стварање услова за обнављање живота и рада на локацији – простору захваћеним удесом.

(1) Активирање органа и структура за реаговање у случају удеса

Активирањем се разрађују поступци органа привредног друштва и другог правног лица (људских и материјалних капацитета) њихово довођење у стање спремности за извршавање задатака на отклањању последица удеса и састоји се од следећих елемената:

- организација, начин пријема и преношења саопштења о удесу (место, време, обим, тренутне последице и предузете мере на месту удеса),
- активирање снага за реаговање (органа за руковођење, јединица, екипа и др.),
- процена настале ситуације, доношење одлуке о обавештавању и узбуњивању унутар привредног друштва, обавештавање надлежне службе (оперативни центар 112) и органа јединица локалне самоуправе,
- организација веза и комуникације,
- организација позивања органа руковођења,
- организација и начин позивања органа и организација учесника у отклањању последица (полиција, хитна помоћ, здравствене установе, заштите и спасавања, ватрогасно-спасилачке јединице, еко-токсиколошке екипе, цивилна заштита, комуналне службе, ветеринарске установе, екипе Војске Србије),
- организација здравственог обезбеђења у току активирања,
- организација материјалног обезбеђења,
- подсетници извршилаца активирања органа и структура,
- мере безбедности у току активирања.

Графички део плана садржи:

- приказ грађевина, објеката и постројења или других карактеристичних простора и садржаја,
- ознаке намене постројења и објекта или простора,
- центре опасности,
- максимално процењен домет опасности,
- ознаке приступних путева за интервенцију (првенствених и алтернативних праваца),
- приказ магацина опреме за заштиту и спасавање,
- преглед локација снага за заштиту и спасавање,
- комуникацијски центар и
- локацију магацина и преглед опреме за заштиту и спасавање.

Пратећи документи активирања органа и структура садрже прилоге:

- преглед органа надлежне службе, органа аутономне покрајине, града и јединица локалне самоуправе, којима се доставља обавештење о удесу,
- организациона структура органа и организација које се укључују у систем реаговања у случају удеса (здравство, комуналне структуре, полиција, ватрогасно спасилачке јединице, цивилна заштита и др.),
- преглед праваца по којима се спроводи интерни транспорт опасних материја,
- програм вредновања, тестирања, иновирања планова и ажурирање,
- програм оспособљавања, провере знања,
- преглед привредних друштава и других правних лица регистрованих за поступање са опасним материјама.

(2) Мере заштите и спасавања

У мерама заштите и спасавања од удеса разрађују се мере и задаци за спровођење истих и обухватају следеће елементе:

- процену насталог стања угрожености од удеса и доношење одлуке о спровођењу мера заштите и спасавања,
- организацију обавештавања (кроз провођење мера заштите),
- организацију руковођења (средства, начин, извештавање надлежних органа, правила понашања),
- организацију пружање помоћи, прве медицинске помоћи и здравственог збрињавања (носиоци – здравствене установе, организациона структура, капацитети, правци превозења повређених, материјално обезбеђење и др.),
- организацију склањања и збрињавања угроженог становништва (носиоци, специјализоване екипе и задаци, категорије и број угрожених места, капацитет објеката, материјално обезбеђење, правци кретања, организација и начин превозења и др.),
- организацију евакуација запослених (носиоци – преглед и састав екипе и задаци, категорија и број, материјално обезбеђење, правци, места евакуације, прихват – размештај по објектима и др.),
- организацију заштите и збрињавања материјалних и културних добара у зони угрожености (носиоци, екипе и задаци, преглед материјалних добара, места – објекти где ће се извршити збрињавање и др.),
- организацију мониторинга квалитета ваздуха, земљишта и воде (носиоци, организациона структура, зоне и организација мониторинга и др.),
- организацију безбедносних мера (локација објеката и праваца за збрињавање, евакуацију, деконтаминацију, пружања медицинске заштите, измештање материјалних добара и др.),
- организацију саобраћаја (посебно у зони угрожености, носиоци и временски период),
- организацију спасавања и заштите од пожара (носиоци, организацијска структура, превентивне и заштитне мере у објектима школа, вртића стамбеним и другим објектима),
- организацију заштите објеката критичне инфраструктуре (најугроженија у односу на догађаје из мера заштите и спавања), заштите животиња и пружања ветеринарске помоћи (носиоци, организациона структура, екипе и њихови задаци и др.).

Графички део мера заштите и спасавања садржи:

- ознаке приступних путева за интервенцију (приоритетних и алтернативних праваца),
- приказ објеката смештаја снага заштите и спасавања,
- приказ објеката опреме за заштиту и спасавање,
- путеве за евакуацију (правце кретања),
- објекте и средства за пружање прве медицинске помоћи и здравственог збрињавања,
- објекте и средства за деконтаминацију,
- објекте збрињавања – смештаја угрожених људи, животиња и материјалних и културних добара и
- просторе и објекте за дислокацију материјалних добара.

Пратећи документи мера заштите и спасавања чине прилози:

- програм оспособљавања, провере знања,
- организација и припрема извођења вежби и
- преглед субјеката од значаја за спровођење мера заштите и спасавања (заводи, институције и др.).

(3) Мере отклањања последица удеса

Мере за отклањање последица удеса имају за циљ санирање простора удеса, стварање услова за нормализацију рада и живота, обнављање животне средине, праћење постудесне ситуације и предузимање превентивних мера уклањања опасности од поновног настанка удеса.

Мере за отклањање последица од удеса чине:

- циљеви и обим санације (приоритети, начин – метод, сакупљање, одлагање, деконтаминација расутих опасних материја – отпада),
- снаге и средства за санацију (екипе и задаци, потребно време – рок, потребна средства),
- снаге и средства за спровођење ремедијације,

– програм постудесног мониторинга животне средине обухвата праћење стања здравља људи и животиња, биомониторинг ваздуха воде и земљишта, а реализује се дефинисањем носиоца, садржаја, извештавањем и временским периодом,

- организација наставка рада и опоравка од удеса (задаци, носиоци, екипе, потребна материјална средства и планирано време) и
- планирана финансијска средства.

3) Информисање јавности

Дефинишу се и разрађују поступци и процедуре обавештавања и информисања јавности о опасностима, предузетим мерама за спречавање ширења удеса, мерама заштите и спасавања и мерама оклањања последица од удеса, и то:

(1) опште информације о природи опасности која може настати од опасних материја (уз назнаку главних опасних карактеристика) по здравље и живот људи, животиња, животну средину, културна и материјална добра;

(2) мере и начин правовременог обавештавања запослених лица и становништва о месту настанку и ефектима удеса;

(3) лице задужено – овлашћено за информисање и комуникацију са јавношћу;

(4) мере и активности које су предузете у привредном друштву и другом правном лицу у циљу спречавања ширења и отклањања последица од удеса.

Пратећи документи:

Преглед привредног друштва и другог правног лица овлашћеног за:

- санацију и ремедијацију и
- мониторинг животне средине.

Привредна друштва и друга правна лица, угрожена са аспекта терористичких активности, израђују План заштите од удеса у скраћеном облику, и то:

У уводном делу садржи податке о:

- стручном тиму који учествује у изради Плана заштите од удеса,
- техничкој и другој документацији (сагласности и мишљења надлежних органа и организација из области заштите од пожара) и
- систему управљања безбедношћу (организација и кадрови, идентификацију и процену опасности, оперативну контролу, евидентирање промена, усвајање и примена процедура, преглед и оцена примене поступака ефикасности управљања и примена мера безбедности).

Процена опасности садржи:

- 1) опште податке о привредном друштву и другом правном лицу;
- 2) идентификацију опасности;
- 3) мере превенције и
- 4) снаге и средства за заштиту и спасавање, умањење и уклањање последица од удеса.

Процена опасности од удеса разрађује се у складу са овом методологијом, и то:

1) Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу

Општи подаци о привредном друштву и другом правном лицу реализују се кроз прикупљање података у односу на следеће аспекте:

- опште податке,
- податке о карактеристикама објеката, уређаја и опреме,
- карактеристике локације и окружења.

Подаци о карактеристикама објеката, уређаја и опреме

Ови подаци се односе на:

– тип и намену објеката: објекти органа државне управе Републике Србије, Аутономне покрајине, града и јединица локалне самоуправе, спортски објекти – дворане, спортски центри, стадиони, објекти за производњу и прераду воде, тржни центри отвореног и затвореног типа, клиничко болнички центри, објекти саобраћајне инфраструктуре: железничке и аутобуске станице, аеродроми за превоз путника, Институт за вирусологију и имунологију „Торлак“, Радио телевизија Србије, Радио телевизија Војводина, Радио телевизије са националном фреквенцијом (**у складу са Листом објеката угрожених са аспекта терористичких напада која је саставни део подзаконског акта који уређује листу опасних материја и њихове количине, као и објекте на основу којих се израђује План заштите од удеса**),

- систем вентилације,
- систем детекције и дојаве од пожара,
- систем безбедносних мера (физичко-техничко обезбеђење, аудио и видео надзор и др.).

Подаци о карактеристикама локације и окружења

Прикупљање података о локацији и окружењу – треба да омогући сагледавање:

- карактеристика локације и окружења објеката и
- повредиви објекти (школе, здравствене установе, државне институције, електро енергетска постројења, термоелектране, хидроелектране, топлане), културно спортски објекти – манифестације, јавна купалишта, национална средства информисања (радио и тв), тржни центри, производња и складиштење воде и хране.

2) Идентификација опасности

Разрађује се у складу са овом методологијом

3) Мере превенције

Мере превенције се предузимају ради спречавања или смањења вероватноће настанка терористичких активности као и умањења последица од истог.

Мере превенције чине:

- мере које обезбеђују квалитетно и правовремено одржавање објеката и опреме, нивоа знања и нивоа радне и техничке дисциплине;
- мере које су предвиђене за одржавање путева комуникације и пролаза у објектима;
- мере које су предвиђене у систему безбедности: надзор, управљање системима безбедности и заштите, обука и провера запослених лица.

4) Снаге и средства за заштиту и спасавање, умањење и отклањање последица од терористичких активности

У овом делу се врши сагледавање снага и средстава, капацитети и потребе за спровођење мера заштите и спасавања, умањење и отклањање последица од терористичких активности, а обухвата:

– расположиве људске ресурсе

Сагледати постојећу и дефинисати потребну структуру људства, њихову обученост и опремљеност за спровођење мера заштите и спасавања, отклањања последица изазваним терористичким активностима и организацију наставка рада и опоравка;

– расположива материјална средства и опрема за заштиту и спасавање

Сагледати постојеће стање расположивих и потребних материјалних средстава и опреме за заштиту и спасавање (врста, количина и исправност);

– процене људских ресурса и материјалних средстава у функцији испомоћи

Дефинисати потребне људске и материјалне ресурсе која су планирана као испомоћ за спровођење мера заштите и спасавања, умањење и отклањање последица од терористичких активности (навести тачне називе субјеката, органа, јавних институција и др.).

У делу мера одговора на удес дефинисати поступке и мере којима се разрађују активности у случају удеса, и то:

- активирање органа и структура за реаговање у случају удеса;
- мере заштите и спасавања и
- мере отклањања последица удеса.

НАПОМЕНА: Ради се у складу са овом методологијом

Подаци

о привредном друштву и другом правном лицу

ОПШТИ ПОДАЦИ		
1.	Назив привредног друштва и другог правног лица	
2.	Одговорно лице: адреса, телефон, фах, електронска адреса	
3.	Подаци о регистрацији	
4.	Шифра делатности, матични број и ПИБ	
5.	Адреса седишта привредног друштва и другог правног лица и Постројења	
6.	Име и презиме, адреса, контакт телефон, електронска пошта, лица за контакт	
7.	Основне карактеристике окружења, (на удаљености 1000 метара од границе локације)	
7.1.	Намена и коришћење површина у кругу привредног друштва и другог правног лица	
7.2.	Насељеност и густина становања (на удаљености 1000 метара од границе локације)	
9.	Структура и број запослених	
10.	Подаци о улесима у претходном периоду (од 1997 године)	

Назив привредног друштва
и другог правног лица

Образац 2

ПОПИС ОПАСНИХ МАТЕРИЈА

		Материјал			
--	--	-----------	--	--	--